

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets tekst og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget tekst og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Hanne Budtz): Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om den sociale ankestyrelse.

(Lovforslaget (nr. 132) findes i tillæg A. sp. 2273, fremsættelsen i tidenden sp. 3004).

Anden næstformand (Hanne Budtz): Sammen med denne sag foretages de under punkterne 3-19 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om folkepension (Klageadgang).

(Lovforslaget (nr. 133) findes i tillæg A. sp. 2299, fremsættelsen i tidenden sp. 3004).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om invalidepension m. v. (Ophævelse af ankenævnet for invalideforsikringsretten og ændret klageadgang).

(Lovforslaget (nr. 134) findes i tillæg A. sp. 2337, fremsættelsen i tidenden sp. 3004).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om pension og hjælp til enker m. fl. (Klageadgang).

(Lovforslaget (nr. 135) findes i tillæg A. sp. 2353, fremsættelsen i tidende sp. 3004).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om forsikring mod følger af ulykkestilfælde. (Ophævelse af ulykkeforsikringsrådet og ændret klageadgang).

(Lovforslaget (nr. 136) findes i tillæg A. sp. 2521, fremsættelsen i tidenden sp. 3004).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m. fl. (Klageadgang).

(Lovforslaget (nr. 137) findes i tillæg A. sp. 2315, fremsættelsen i tidenden sp. 3004).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om erstatning til besættelsestidens ofre. (Klageadgang).

(Lovforslaget (nr. 138) findes i tillæg A. sp. 2345, fremsættelsen i tidende sp. 3005).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov nr. 119 af 12. april 1957 om tillæg til og ændring i lov om erstatning til besættelsestidens ofre. (Klageadgang).

(Lovforslaget (nr. 139) findes i tillæg A. sp. 2357, fremsættelsen i tidenden sp. 3005).

Første behandling af forslag til lov om ændring af sygeforsikringsloven. (Klageadgang).

(Lovforslaget (nr. 140) findes i tillæg A. sp. 2383, fremsættelsen i tidenden sp. 3005).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om Statsbanepersonalets Sygekasse. (Klageadgang).

(Lovforslaget (nr. 141) findes i tillæg A. sp. 2361, fremsættelsen i tidenden sp. 3005).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om offentlig sygesikring. (Klageadgang).

(Lovforslaget (nr. 142) findes i tillæg A. sp. 2365, fremsættelsen i tidenden sp. 3005).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om offentlig forsorg. (Klageadgang).

(Lovforslaget (nr. 143) findes i tillæg A. sp. 2369, fremsættelsen i tidenden sp. 3005).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om børnetilskud og andre familiefædelser. (Klageadgang).

(Lovforslaget (nr. 144) findes i tillæg A. sp. 2411, fremsættelsen i tidenden sp. 3005).

[Anden næstformand.]

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om omsorg for invalidepensionister og folkepensionister. (Klageadgang).

(Lovforslaget (nr. 145) findes i tillæg A. sp. 2389, fremsættelsen i tidenden sp. 3005).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om revalidering. (Klageadgang).

(Lovforslaget (nr. 146) findes i tillæg A. sp. 2395, fremsættelsen i tidenden sp. 3005).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om for sorgen for åndssvage og andre særlig svagtbegavede. (Ophævelse af åndssvageforsorgens centralnævn og ændret klageadgang).

(Lovforslaget (nr. 147) findes i tillæg A. sp. 2401, fremsættelsen i tidenden sp. 3005).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om børne- og ungdomsforsorg. (Ophævelse af landsnævnet for børne- og ungdomsforsorg og ændret klageadgang).

(Lovforslaget (nr. 148) findes i tillæg A. sp. 2415, fremsættelsen i tidenden sp. 3005).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om registreringsafgift af motorkøretøjer m. v. (Klageregler vedrørende afgiftsgodtgørelse til invaliderede).

(Lovforslaget (nr. 129) findes i tillæg A. sp. 2269, fremsættelsen i tidenden sp. 3001).

Lovforslagene sættes til forhandling.

Hjørtnæs: Det kompleks af lovforslag, vi skal behandle, tager sit udgangspunkt i forslag til lov om den sociale ankestyrelse. Formålet med dette forslag er for det første at søge de mere end 20 forskellige ankesystemer inden for den sociale sektor koordineret og forenklet, for det andet at give ankesystemet et mere fleksibelt indhold, det vil sige, at der også i ankeinstansen åbnes mulighed for at vurdere sagen i en bredere sammenhæng. Det vil således være ønskeligt, at ankeinstansen, hvor en klage står til afvisning, overvejer og om muligt anviser alternative hjælpemuligheder. For det tredje er formålet at indrette ankesystemet således, at den en-

kelte borger får tillid til systemet. Det vil kun kunne nås, hvis den centrale ankeinstans frigøres fra den sociale administration i øvrigt. Endelig må det centrale ankesystem bidrage til at gøre hele det sociale administrationsapparat mindre regelret, end det er i dag.

Under hensyntagen til det sidste formål finder jeg diskussionen om at henlægge anken i de sociale sager til domstolene ret uinteressant. Domstolene, det vil sige de juridiske dommere, er mere end andre vænnet til at afgøre konkrete sager på et objektivt grundlag og i henhold til de regler, som fortolkes efter indlærte juridiske principper, og dermed uden hensyntagen til afgørelsens sociale og psykologiske virkninger. Der er for mig overhovedet ingen tvivl om, at det er nødvendigt at henlægge anken i de sociale sager til et særligt og af det øvrige administrationsapparat uafhængigt organ, og det er netop det, der tilsigtes med det foreliggende forslag.

Socialministeren har på nuværende tidspunkt ikke fundet det forsvarligt at ophæve amternes funktion som regionale ankeinstanser for de afgørelser, der træffes i primærkommunernes sociale forvaltninger. Det fremgår imidlertid klart af bemærkningerne til lovforslaget, at der i forbindelse med socialreformens endelige gennemførelse skal oprettes amtsankenævn i henhold til de tanker, socialreformkommissionen har udkastet. Jeg havde gerne set et fuldt færdigt ankesystem etableret allerede nu, men jeg må erkende, at det er umuligt, al den stund hovedstadsreformen endnu svæver i luften og amtskommunerne i det øvrige land knap er gået i gang med at opbygge den sociale administration.

Jeg er meget tilfreds med, at socialministeren i sit forslag har fulgt socialreformkommissionens ønske om, at det sociale ankesystem ikke ensidigt skal præges af rene juridiske synspunkter og retssikkerhedsbetragtninger. Der er en væsentlig forskel på det, man i denne forbindelse forstår ved retsbeskyttelse, og det juridiske retssikkerhedsbegreb. Principper som lighed for loven og fastlæggelse af objektive kriterier for afgørelserne er uden væsentlig relevans, når det drejer sig om sociale sager. Her bør spørgsmål om behov og de socialpsykologiske faktorer spille en langt mere afgørende rolle. Jeg har ønsket at præcisere dette, også

[Ejertnæs.]

fordi der i den socialdemokratiske folketingsgruppe er en vis angst for, at den dominans, det juridiske trods alt får i den foreslåede ankestyrelse, vil hæmme den udvikling henimod et mere behandlingspræget system baseret på et behovsprincip.

Det kan naturligvis gøres til genstand for en diskussion, om socialministeren har fundet frem til den rigtige løsning ved at lade bestemte organisationer udnævne de beskikkede meddommere. Men uanset hvilket kriterium man lægger til grund for udvælgelsen, vil det kunne gøres til genstand for kritik. Alt i alt finder jeg ministerens forslag på dette punkt rimeligt og fornuftigt. Der vil formentlig være nogle, der anser det folkevalgte element, her repræsenteret ved organisationerne, for mindre velegnet til at træffe afgørelser i de sociale sager. Hertil vil jeg gerne gøre to bemærkninger. For det første er det eksisterende ankesystem i det væsentlige baseret på personer med speciel sagkundskab, og det har ikke gjort systemet mindre regelret. For det andet må jeg gå ud fra, at organisationerne vil lade sig repræsentere ved folk, som ikke alene er i stand til at præge en diskussion, men også er karakteriseret ved en fordomsfri og en social grundholdning. For så vidt kunne jeg godt tænke mig, at det juridiske element kom til at indtage en endnu mere tilbagetrukket rolle, end forslaget lægger op til; men det er jo fortsat sådan, at de sociale love på en række områder opererer med objektive kriterier, og så længe det er tilfældet, vil det være nødvendigt at placere lovforkolkerne i en central position.

I forslaget har ministeren taget højde for, at der i en vis udstrækning bliver behov for at yde ankestyrelsen konsulentbistand bl. a. på det lægelige område. Jeg indrømmer, at det formentlig bliver nødvendigt, men er alligevel lidt betænkelig. I det nuværende system spiller det lægelige element efter min opfattelse en for afgørende rolle. Selv om læger indgår i et ekspertteam på forskellige planer, er det alligevel såre almindeligt, at der rekvireres både en, to og tre speciallægeerklæringer, før en sag finder sin endelige afgørelse. Det er ikke alene dyrt, men det er også tidsrøvende. Fornuftige mennesker med et bredt erfaringsgrundlag må i almindelighed kunne træffe den rigtige afgørelse på

grundlag af de oplysninger, en social medarbejder og en praktiserende læge kan give. Jeg håber, dette synspunkt vil slå igennem også i den kommende ankestyrelse.

Generelt om ankestyrelsens opbygning vil jeg sige, at jeg er glad for, at socialministeren så klart har ønsket at præcisere forskellen mellem den sociale ankestyrelse og det almindelige retssystem. Jeg tager det som udtryk for, at ministeren er enig med mig i, at ankestyrelsen er og skal forblive en administrativ myndighed, og at den i det store og hele vil være henvist til at afgøre sagerne på grundlag af et konkret skøn, således at lovgivningens mere eller mindre strenge objektive kriterier ikke fortolkes for restriktivt.

Ifølge bemærkningerne regner man med, at der i ankestyrelsen skal ansættes 42 egentlige sagsbehandlere. Sætter man dette tal i forhold til de ca. 6.000 ankesager, man forventer at skulle behandle pr. år, giver det et samlet sagsantal på ca. 150 pr. medarbejder; sagt med andre ord er der tale om, at der pr. medarbejder bliver ca. 3 gange så mange sager at behandle, som man i almindelighed må anse for forsvarligt. Hvis ikke ankestyrelsen skal blive et rent ekspeditionskontor, er det nok nødvendigt at fordoble normeringerne. Jeg må stærkt beklage, hvis det er landets almindelige økonomiske situation, der bliver årsagen til, at vi ikke får etableret en effektivt arbejdende ankestyrelse.

Jeg skal yderligere gøre den bemærkning, at jeg i denne argumentation helt ser bort fra de særlige vanskeligheder, der opstår i en overgangsperiode, fordi ankestyrelsen bliver første ankeinstans for kommunerne i hovedstadsområdet.

Forslaget om, at der i ankestyrelsen oprettes en særlig afdeling for de sager, der behandles i henhold til loven om børne- og ungdomsværn, kan jeg tiltræde. På samme måde kan jeg tiltræde, at revalideringsnævnet fortsætter som ankeinstans for revalideringscentre, indtil socialreformen har realiseret amtssocialcentre.

Jeg skal herefter vende mig til de ialt 17 forslag til følge- eller konsekvenslove. Gennemgående er der tale om tekniske ændringer, men jeg har alligevel et par enkelte bemærkninger at gøre.

Samtlige lovforslag fastlægger en ankefrist på 4 uger. For enkelte områders ved-

[Hjortnæs.]

kommende er der tale om en indskrænkning af ankefristen, men det er i sig selv ikke principielt betænkeligt. Derimod vil jeg gerne spørge socialministeren, om hun i givet fald vil være indstillet på at ændre den bestemmelse i følgelovene, som siger, at ankestyrelsen kan se bort fra overskridelse af klagefristen, når der er særlig grund her-til. Jeg er bange for, at bestemmelsen vil blive administreret for restriktivt, og vil derfor gerne anbefale, at bestemmelsens formulering ændres, således at der i stedet kommer til at stå: ankestyrelsen kan se bort fra overskridelse af klagefristen, når ikke særlige grunde taler herimod.

Til slut vil jeg gerne gøre den bemærkning, at borgerens mulighed for at udnytte et ankesystem som det foreslåede er afhængig af, dels at han er kendt med ankesystemets eksistens, dels at han er i stand til at formulere en skriftlig anke. Adskillige vil ikke være i stand til at formulere en skriftlig anke og har derfor behov for vejledning og konkret bistand. I 1961 fremsatte et udvalg nedsat af Socialpolitisk Forening forslag om etablering af landsdækkende kontorer med henblik på fælles juridisk og social rådgivning og assistance. Disse tanker vandt tilslutning i et under justitsministeriet nedsat udvalg, som afgav betænkning i 1966. Spørgsmålet blev endeligt taget op til en bredere vurdering gennem et udvalg nedsat under socialministeriet. Dette udvalg har netop afgivet betænkning i slutningen af 1971, og det konkluderer, at de rammer, der er lagt for socialreformen, giver gode muligheder for at etablere en fyldestgørende rådgivningsservice som en integrerende del af det øvrige sociale hjælpesystem. Man ønsker således ikke at samordne den juridiske og sociale rådgivning, men går ind for særlige juridiske retshjælpskontorer.

Jeg føler mig ikke overbevist om, at udvalgets konklusioner holder over for en nærmere efterprøvelse. Tværtimod føler jeg mig meget sikker på, at der også efter socialreformens gennemførelse vil være et reelt behov for at kunne tilbyde befolkningen vejledning og praktisk hjælp i forbindelse med et eventuelt ønske om at klage over den sociale administrations afgørelser. En sådan hjælp vil bedst kunne ydes gennem de offentlige retshjælpskontorer, og derfor ser

jeg også med megen bekymring på, at disse kontorer arbejder under store økonomiske vanskeligheder og kun med største besvær klarer dagen og vejen. Men dette problem må vi jo nok klare af med justitsministeren.

Jeg skal slutte med at bemærke, at socialdemokratiet i øvrigt kan anbefale de foreliggende lovforslag.

Lis Møller: Lovforslaget om den sociale ankestyrelse skal ses som et led i det sammenhængende reformarbejde, der sigter mod en bedre koordinering inden for det sociale felt. Forslaget er en videreførelse af socialreformen, som påbegyndtes med lov af 27. maj 1970 om styrelse af sociale og visse sundhedsmæssige anliggender. Alle de øvrige lovforslag, som behandles sammen med forslaget om ankestyrelsen, er følgelove. De drejer sig om klageadgang inden for de forskellige sociale områder.

At det er nødvendigt med en central social ankestyrelse, fremgår tydeligt af socialreformkommissionens undersøgelser, og vi har vel også alle her i salen været klar over, at det har været til meget stor gene for borgerne med de 117 forskellige ankenævn og ankeinstanser, vi hidtil har haft. Ankemulighederne har simpelt hen været uoverskuelige.

Jeg har også altid ment, at det var lidet betryggende, at det organ, hvortil der skulle klages, var det samme som udstedte de generelle bestemmelser, der administreres efter. Det er af afgørende betydning, at det sociale ankesystem ikke alene skaber en reel retsbeskyttelse, men også af befolkningen faktisk opfattes sådan.

På grund af de mange forskellige ankeinstanser har det hidtil ikke været muligt at vurdere en persons eller en families samlede sociale situation. Man kunne jo ikke forvente, at en klage til f. eks. invalideforsikringsretten medførte, at landsnævnet for børne- og ungdomsforsorg tog familiens forhold op til undersøgelse, f. eks. med henblik på børnene i hjemmet. Et ankeorgan skal fremover kunne hele spektret inden for det sociale område. Ankestyrelsen skal efter forslaget bestå af såvel faste som beskikkede medlemmer, men de skal ikke hver især sidde med en særlig kategori sager, de skal rotere, og derved undgår vi, at systemet stivner, og derved får alle medarbejderne —

[Lis Møller.]

forhåbentlig da — indsigt i hele det store sociale område.

På ét område fraviges, i hvert fald foreløbig, rotationsordningen, nemlig i sager vedrørende landsnævnet for børne- og ungdomsforsorg. Der foreslås oprettet en særlig afdeling med faste ankechefer og faste beskikkede medlemmer med særligt kendskab til børne- og ungdomsforsorgens problemer, og denne afgørelse er jeg enig i, da det kræver et helt specielt kendskab til og stor indsigt i disse ofte meget ømtålige sager, for at de kan få en forsvarlig behandling og en forsvarlig afgørelse. Det vil efter forslaget også være muligt at henlægge sager om tvungen inddragelse og tilbageholdelse under åndssvageforsorgen til denne afdeling.

Socialreformkommissionen har foreslået, at der opbygges regionale ankeinstanser på amtsbasis, amtsankenævn, og en samlet, central, social ankeret. Regeringens forslag går imidlertid ud på, at man først opbygger det centrale ankeorgan, og at man venter med amtsankenævnene, indtil bl. a. amternes placering i socialforvaltningen er afklaret. Det siges i bemærkningerne til lovforslaget, at derved opnås også, at det centrale ankeorgan kan nå at indarbejde en fast arbejdsrytme og praksis under de nye vilkår, inden de underliggende organer reorganiseres. Det kan jeg for så vidt godt se lyder fornuftigt, men på den anden side har vi jo vidst i nogle år, at vi skulle frem til regionale ankeinstanser også, så derfor må jeg kraftigt henstille til ministeren, at der meget hurtigt træffes bestemmelse om amternes placering i den sociale forvaltning.

I dag behandler de eksisterende ankeinstanser ca. 5.000 sager årligt. Ministeren forudser en stigning til 6.000 sager. Jeg kan godt forstå, at der i bemærkningerne står, at dette skøn er behæftet med „en vis større usikkerhed“. Jeg tror, at antallet af ankesager bliver langt, langt større end forudset. Mange mennesker, som har haft noget at anke over, har opgivet efter få forsøg, fordi de simpelt hen ikke kunne finde rundt i systemet, eller har opgivet anken, simpelt hen fordi sagerne lå i årevis.

Jeg nærer derfor meget stor ængstelse for, at sagsbehandlingen ikke bliver en hurtig sagsbehandling som forudsat i bemærkningerne, så længe alle sager skal ind til det

centrale ankeorgan. Jeg nærer megen ængstelse for, at der hurtigt oparbejdes en pukkel, så systemet ikke kommer til at fungere, som det skal, eller i værste fald bryder sammen. Jeg erindrer ministeren om, hvordan det gik, da man herinde i sin tid havde vedtaget revalideringsloven. Man lider stadig i revalideringsarbejdet under den pukkel, som dengang opstod, fordi apparatet simpelt hen ikke var i orden, da loven trådte i kraft. Det kan stadig tage flere år, før et menneske kommer i gang med revalidering, efter at det er henvist.

I sin fremsættelsestale siger ministeren under omtalen af omkostningerne ved nyordningen, som jeg for øvrigt tror er sat alt for lavt:

„— under forudsætning af lovens ikrafttræden den 1. oktober 1972 —“.

Jeg håber absolut, at ministeren er indstillet på, at loven skal træde i kraft den 1. oktober 1972.

Jeg skal ikke her komme ind på alle følge-lovene; det synes jeg vi kan gøre i udvalgsarbejdet. Det er af hensyn til den, som ønsker at klage, at reglerne om klageadgang skal stå i de enkelte sociale love.

Jeg kan tilsige mit partis støtte til en saglig og hurtig udvalgsbehandling.

Nathalie Lind: Jeg vil begynde med at rette en tak til ministeren, fordi vi nu her i folketinget får lejlighed til at diskutere, hvordan vi blandt befolkningen kan skabe større tillid til de sociale myndigheder. Jeg ved af egen erfaring, at tillid til, at afgørelsen i sidste instans træffes ud fra en efter befolkningens opfattelse objektiv vurdering er helt afgørende for, om den, der er ansøger, kan affinde sig med det nej, vedkommende eventuelt måtte få i sin egen sag. Og jeg er også overbevist om, at ministeren kender de tilfælde, hvor den, der klager, vel kan affinde sig med sit eget afslag, men derefter fremfører eksempler på, at bekendte, naboer osv. i — som det påstås — absolut tilsvarende tilfælde har fået ret. Derfor tror jeg, der er et stort behov for, at befolkningen har et stærkt indtryk af, at ankesystemet er absolut objektivt, og at det er uafhængigt.

Vi ved, at den nuværende ordning ikke fuldt ud opfylder disse krav. Kravet om, at det skal være overskueligt, så den enkelte

[Nathalie Lind.]

ved, hvor man skal anke, er heller ikke opfyldt; alene de 17 forslag til følgelove viser, hvor indviklet det hele er bygget op. Vi arbejder i virkeligheden med 20 forskellige ankesystemer, hvoraf de 6 ganske vist er variationer af 14 forskellige hovedsystemer. Det tror jeg er med til for mange i befolkningen at understrege en følelse af retsuisikkerhed.

Hvis man i en almindelig inkassosag bliver dømt til at betale et beløb, så ved de fleste, at de kan indbringe denne afgørelse for landsretten, som de også ved hvad er. Men har man fået afslag på en social ydelse, så er det de færreste, der ved, at sagen i de almindelige tilfælde efter gældende ret først skal påklages til amtet og til ministeriet. Klagevejen henligger her i det skjulte, og dermed hænger det vel også sammen, at tilliden til en objektiv afgørelse ikke altid er udbredt. Dette er efter min opfattelse så meget mere alvorligt, som afslag på en social ydelse kan være langt mere afgørende for et menneske end en dom i en inkassosag.

Jeg er enig, som også de tidligere ordførere har været det, i betydningen af, at der kan anlægges et helhedssyn og foretages en helhedsvurdering af, hvilken hjælp der i det konkrete tilfælde bør ydes. Derfor har jeg ikke mindst hæftet mig ved bestemmelsen i lovforslagets § 9 om, at den kommende ankestyrelses afgørelse kan gå ud på at ændre den påklagede afgørelse, og at ankestyrelsen ikke herved er bundet af de påstande, parterne har fremført under sagen.

Jeg finder det altså rigtigt, at man, som lovforslaget gør det, arbejder med en samling af det sociale ankesystem i det, man kalder en social ankestyrelse. Kommissionen havde her brugt udtrykket en social ankeret, mens regeringen har foretrukket udtrykket ankestyrelse for at understrege organets administrative karakter. Principielt er jeg egentlig mere tiltalt af benævnelsen, en ret eller et råd, ikke på grund af ordvalget i den forstand, men fordi en styrelse normalt opfattes som en institution

under et ministerium med appeladgang til dette. På længere sigt tror jeg nok, at det vil være organets faktiske uafhængighed af forvaltningen, der vil være afgørende for, hvordan befolkningen opfatter ankeorganet, men jeg mener alligevel, at det er et spørgsmål, vi må diskutere i udvalget. I alle tilfælde må der kræves en grundig oplysning over for befolkningen om, at anke endelig sker til dette organ.

Som det fremgår af forslagene til følgelove, er der en række afgørelser, der skal flyttes fra de særlige ankeorganer og samles i den sociale ankestyrelse. Det gælder også de afgørelser, socialministeriet i dag træffer som ankeinstans. Jeg finder ikke mindst det sidste vigtigt ud fra et retsbeskyttelseshensyn. Det kan, som socialreformkommissionen har påpeget — det er også nævnt af ministeren i bemærkningerne til forslaget — ikke være rigtigt, at det er det samme organ, som udformer cirkulærer og rådgiver konkret i enkelte sager, f. eks. rådgiver kommuner om, hvordan loven rettelig bør fortolkes, som så også optræder som ankeinstans, når der opstår tvivl om denne fortolkning.

Jeg er som nævnt enig i hovedprincippet, men jeg tror, at vi i udvalget kunne have brug for nok en diskussion om sammensætningen eller udpegningen af det, der hedder „forbrugerrepræsentanterne“. Jeg er bekendt med, at kommissionen har overvejet frem og tilbage, om det burde være repræsentanter udpeget fra nævninge- og domsmandslisten, men er endt med ligesom lovforslaget at foreslå repræsentanter for forskellige organisationer. Jeg ved, det kan være svært at finde et antal organisationer, der er dækkende, men jeg vil alligevel spørge, om man ikke kunne have vist lidt større opfindsomhed her, og jeg vil som sagt gerne have, at vi får drøftet dette spørgsmål i udvalget. Derimod er jeg enig i, at der i retten skal være forbrugerrepræsentanter.

Jeg har med interesse læst bemærkningerne om, at allerede nu skal også revalideringsnævnets afgørelser kunne påklages til

[Nathalie Lind.]

ankestyrelsen, idet man forventer, at de afgørelser, som revalideringsnævnet træffer som første instans i forbindelse med den kommende revision af den sociale lovgivning, skal lægges ud til afgørelse i de enkelte amter.

Jeg vil i denne forbindelse spørge ministeren, hvor langt man er kommet i overvejelserne om, at sager vedrørende billån m. v. skal kunne afgøres i revalideringscentre som første instans; det er jo et spørgsmål, som ikke mindst finansudvalget gentagne gange har været interesseret i. Hvis ministeren ikke kan svare her — det forventer jeg ikke — så kan vi vende tilbage til det under udvalgsbehandlingen.

Den væsentlige afvigelse mellem regeringens forslag og socialreformkommissionens betænkning er jo, at man vil oprette den sociale ankeinstans nu, før man har fået afklaret, hvordan anken skal være på regions- eller amtsniveau. Jeg har megen forståelse for, som det nævnes i bemærkningerne til lovforslaget, at det kan ikke være rimeligt, at løsningen af de problemer, vi ved der er ved den nuværende struktur, skal afvente den sidste fase af socialreformen, og jeg forstår også betydningen af, at man ved at oprette ankeorganet nu skulle kunne komme i gang med at anlægge en helhedsvurdering af klagerens samlede sociale situation.

Men spørgsmålet er vel alligevel, ikke mindst når vi ser på det forventede sagsantal i ankenævnet, hvordan vi realistisk kan vurdere dette uden at have noget kendskab til, hvordan anken på det regionale område skal tilrettelægges. Jeg vil spørge, om ministerens forslag i sin fulde konsekvens betyder, at der hermed er taget stilling til, at alle sager skal kunne påklages til det centrale ankeorgan, eller der er en vej åben for en senere vurdering af, om visse sager alene skulle forelægges på det regionale plan. Jeg nævner dette for opklaringens skyld; der er ikke nogen oplysninger om det, men jeg finder, det er nok så væsentligt, at vi får det klaret op, når vi skal vurdere sagsantallets størrelse.

Må jeg til sidst have lov til at bringe et nyt moment ind i sagen. Se, det er jo ikke blot på det sociale område, at befolkningen føler en vis utryghed over for det, man kal-

der systemet. Det gælder også på det sundhedsmæssige. På det sidste årsmøde i Den almindelige danske Lægeforening nævnte formanden, at lægestanden til stadighed er udsat for mistanke for at dække over hinandens fejlgreb, og at nogle hævder, at det er overordentlig vanskeligt, nærmest umuligt, at få klager ført igennem; ja, selv om retslægerrådet siges det insinuerende, at det jo trods alt består af netop læger. Det gælder jo også vedrørende det lægelige område, at indgangsporten til klage over lægelige forhold ikke er entydig. Også her føler befolkningen vel, at det er vanskeligt at afgøre, hvor deres klage hører hjemme.

„Det kan heller ikke nægtes, at en række af klagevejene starter ved en institution (sygekasse, lægeforening, sundhedsstyrelsen), som selv er ansvarlig for, at sundhedsvæsenet fungerer, og derfor måske forholder sig primært skeptisk over for klageren.“

Det, jeg siger her, er ikke nogle af mig opfundne påstande, men er et direkte citat — jeg beklager, at jeg ikke gjorde opmærksom på det på forhånd — fra den beretning, formanden for Den almindelige danske Lægeforening afgav på årsmødet.

I fortsættelse af de tanker, jeg her har citeret — og de gik konkret ud på, at der burde oprettes en fritstående, uafhængig klageinstans for social- og sundhedsvæsenet — vil jeg gerne have lov at spørge ministeren, om man ikke skulle tænke i de baner, at ankestyrelsen med dens lægelige konsulenter og med dens karakter af uafhængighed kunne være et egnet organ til at varetage også denne opgave. Jeg citerer igen formandens beretning fra årsmødet — og det er altså sagt fra lægeside:

„Vi står os ikke i det lange løb ved en måske tiltagende stærk fornemmelse hos borgeren af magtesløshed over for social- og sundhedsvæsenets medarbejdere i tilfælde af tvivl om rettigheder eller det korrekte i en given handlemåde.“

Jeg ved, det er et nyt moment, jeg bringer ind, og jeg beder ikke ministeren om et svar nu. Måske foregriber jeg også med mine bemærkninger en fremtidig sammensmeltning af nærstående sagsområder; jeg beder blot ministeren om ikke direkte at afvise tanken. Behøvet for en bedømmelse af også disse spørgsmål ved en uvildig instans tror

[Nathalie Lind.]

jeg vi kan blive enige med Lægeforeningen om er til stede, og hvis vi i forbindelse med behandlingen af lovforslaget om den sociale ankestyrelse kunne udstikke visse retningslinjer for en fælles vurdering og behandling af sociale og sundhedsmæssige synspunkter, tror jeg, vi ville være i pagt med fremtiden.

Derfor er det, jeg beder om nu kun ikke at få et nej; jeg beder om, at vi får mulighed for en åben drøftelse med ministeren af disse spørgsmål, efter at vi har behandlet dem i socialudvalget. Jeg er overbevist om, at både befolkningen og lægerne gerne ser, at vi uden hensyn til den nuværende sagsopdeling kan gå i gang med at løse disse for den enkelte ofte vitale spørgsmål nu.

Med disse ord kan jeg på mit partis vegne give tilsagn om en velvillig udvalgsbehandling.

Valbak: Det forslag om den sociale ankestyrelse, som vi behandler i dag, er et af den slags forslag, som det er overordentlig nemt at kritisere. Hvorfor det? Jo, simpelt hen, fordi der gives mange løsningsmuligheder vedrørende ordninger af den slags, som vi her behandler. Det gælder både det generelle og detaljerne; der er altså ikke nogen kritik i, hvad jeg startede med at sige.

Derimod vil jeg bruge det som indgang til at sige, at vi har en del bemærkninger om lovforslaget, som vi vil fremføre her og senere i udvalget, og det gælder både i det større og i det mindre. Vi fremsætter en del af disse bemærkninger i bevidstheden om, at de repræsenterer løsningsmuligheder, som må prøves i udvalget over for dem, der nu engang er valgt i forslaget, med andre ord løsninger, som vi ikke på forhånd stempler som bedre end ministerens, men på den anden side som nogle, der fuldt ud er tungtvejende nok til at gå på vægten. Nogle af mine bemærkninger repræsenterer dog synspunkter, som vi — det siger jeg med det samme — gerne vil søge at vinde tilslutning til.

Det første hovedspørgsmål, jeg ser i denne sag, er dette: skal vi overhovedet have en ankestyrelse? Socialreformkommissionens betænkning giver en række argumenter for, at man bør vælge et sådant særligt organ for anke i sociale sager fremfor at

vælge domstolene. Vi tilslutter os de synspunkter, der ligger bag begrundelsen for at vælge den sociale ankestyrelse og dermed også konklusionen: vi mener, at vi skal have en sådan ankestyrelse.

Jeg vil gerne fremhæve en af de begrundelser, der er anvendt af socialreformkommissionen, og det er den brede helhedsvurdering, som man kan få frem ved at etablere en sådan ankestyrelse. I bemærkningerne til § 9 står der, at styrelsen kan træffe en hvilken som helst afgørelse inden for lovgivningens rammer, altså også beslutte alternative hjælpemuligheder, sådanne, som klageren end ikke har drømt om at ønske sig. I behandlingen indgår altså ikke blot traditionelle retssynspunkter, men i høj grad dynamiske synspunkter: hvordan skal vi løse denne klients problem ud fra helhedssynspunktet om anvendelse af det samlede sæt af hjælpemuligheder? Jeg fremhæver dette, fordi der er to ting, jeg i den forbindelse gerne vil sige noget om. Hvis vi nemlig — og det er det første — skal leve op til de høje forventninger, må det være sådan, så vidt jeg kan se, at det forudsætter en bred vifte ikke bare af hjælpemuligheder, men også af sagkyndige konsulenter i den faste stab, ikke mindst de dygtigste idéfolk på det sociale og det socialmedicinske område; ellers bliver det mundsvejr. Jeg vil gerne stille det spørgsmål: er ministeren enig i, at det, jeg sagde her, er en logisk konsekvens af udformningen af § 9?

Det andet, jeg vil omtale i denne forbindelse, er: når vi siger ja til en social ankestyrelse med begrundelsen, at en bred helhedsvurdering bliver mulig, ja, så har det en anden konsekvens. Den vil jeg gerne sige lidt om. Før den nuværende ankeinstans blev indført inden for arbejdsløshedsforsikringen, havde vi et arbejdsnævn, og det sad jeg selv i, indtil det blev nedlagt. Det arbejdsnævn besad alle de dårlige egenskaber, som socialreformkommissionens betænkning opregner at sådanne nævn har eller kan have. Der var medlemmer i dette nævn, som var med til at afgøre sagen også i underste instans, omtrent. Formanden sad selv som den, der afgjorde tingene i den senere klageinstans forud for nævnets afgørelse, og politikere var sågar med til at træffe afgørelse i nævnet, hvad jo også er en pestilens efter

[Valbak.]

kommissionsbetænkningen. Endelig byggede disse afgørelser på rene retsafgørelser uden helhedsvurdering.

Nu er det sådan, at vi har fået en ny ankeinstans på dette område, og denne ankeinstans gør op med alle disse dårligdomme, som jeg her nævnedes, minus én: det er retsafgørelser stadig væk; der indgår ikke en helhedsvurdering i ankenævnet for arbejdsløshedsforsikringens vurderinger. Det er min erfaring fra i sin tid, at adskillige sager, måske de fleste, indeholdt sådanne elementer, som gjorde, at vi i høj grad trængte til at få helhedssynspunkter fremfor retssynspunkter også ind i de nævnsafgørelser, der træffes på arbejdsløshedsforsikringens område.

Det er der ikke gjort op med, og jeg vil så stille mit næste spørgsmål: hvad mener ministeren om det, jeg her var inde på? Bør ikke de funktioner, som varetages af ankenævnet for arbejdsløshedsforsikringen, overtages af den sociale ankestyrelse? Jeg beder om ministerens egen mening om det. Jeg vil gerne klart sige, at det er vor helt bestemte opfattelse, at svaret bør være et ja.

Det andet hovedspørgsmål, jeg vil komme ind på, er: hvem skal træffe afgørelserne? Her siger forslaget forskellige ting. Der skal være lige mange lærde og læge i hver sag. For det andet, de lærde er mere lige end de læge. For det tredje: de læge skal være mindre læge end rigtige læge. For det fjerde: de sagkyndige skal ud af afgørelsen, og endelig: nogle er inhabile.

Hvad nu angår de lærde, kan man vel diskutere, om krav til deres uddannelse bør formuleres på den ene eller den anden måde. Den, ministeren har valgt, siger noget i retning af, at de pågældende skal have eksamen inden for det juridiske, det økonomiske eller det statsvidenskabelige område eller en dermed ligestillet uddannelse. Jeg erkender, at dette er en formulering, der forsøger at lukke op og give en vis bredde i mulighederne. Det spørgsmål, vi gerne vil have lejlighed til at drøfte senere, er: binder de i forslaget valgte eksempler på uddannelser dog alligevel for meget? Bør vi overveje at sikre bredden ved at formulere os bredere? Det skulle kunne lade sig gøre.

Så er der de læge. Socialreformkommissionen var jo enig om, at man skulle have be-

skikkede medlemmer af ankestyrelserne som et lægt element. Nu veg man tilbage for at foreslå den fulde konsekvens heraf, som jo ville være, at man tog fra domsmandsgrundlisterne. Frygten var vel den, at de blev for læge, og at det blev for byrdefuldt både for den læge og for de faste professionelle medlemmer af styrelsen. Derfor blev det så til et forslag om nogle interesseorganisationer, sådan som man har gennemført det i Norge. Jeg kan godt forstå, at man har gjort det, for det er simpelt hen lettere at håndtere den måde at gøre det på. Det drejer sig, hvis man får den slags folk, om folk, som kender mange af problemerne i forvejen. Kort sagt: de er jo ikke rigtige lægfolk, og det bliver folk, som man giver tid til at sætte sig endnu mere ind i tingene, ved at de beskæftiger sig med et vist antal sager om året.

En stor del af de beskikkede vil på den måde komme til at bestå af folk, som repræsenterer mere eller mindre direkte netop de myndigheder, hvis afgørelser klageren har anket. Det er det andet punkt, jeg godt vil fremhæve som en betænkelighed.

Det tredje punkt: de læge medlemmer forudsættes at skulle udtrykke befolkningens almindelige opfattelse; sådan er det anført. Jo, men det må vel være tvivlsomt, om befolkningens almindelige opfattelse vil blive udtrykt fra den ene sag til den anden netop gennem disse repræsentanter. Man kan i hvert fald — jeg siger udtrykkelig, man kan i hvert fald — meget vel tænke sig, at i det ene tilfælde vil sagen blive afgjort under medvirken af en funktionær i Dansk Arbejdsgiverforening med uddannelse i netop den slags sager, og i en anden sag vil eksempelvis den professionelle interesseorganisationens mand have sæde i ankestyrelsen som den læge islæt. Jeg gentager: det er muligt, at man ikke kan komme uden om at bruge denne procedure for fremfindelse af de såkaldte læge medlemmer. Men vi skal overbevises om, at man ikke kan komme frem til dem ad anden vej, og der skal en hel del til at gøre det.

Habilitetsregler. Ja, sådan nogle må man have, som lovforslaget også har det, men vi vil pege på ét område, som nok bør udgå. Inhabile er f. eks. ifølge § 4 ansatte inden for den offentlige social- og sundhedsforvaltning og ansatte på institutioner med socialt formål. Hvad enten man nu peger ud efter

[Valbak.]

grundlisterne, eller det bliver interesseorganisationerne, som skal præstere de læge medlemmer, vil habilitetshensynene formodentlig være tilstrækkeligt tilgodeset ved de regler, der findes i § 7, stk. 1, nr. 1 og 3. Det forekommer mig i hvert fald ikke helt rimeligt, at f. eks. marketenderibestyreren ved ulykkesdirektoratet i København ikke kan deltage i behandlingen af en klage over den afgørelse, som oprindelig er truffet af Ålborg socialforvaltning, for det må jo godt marketenderibestyreren, som er ansat på Ålborg kommunes rådhus, så vidt jeg kan se af teksten.

Hvad nu angår de sagkyndige, gælder der jo det, at man i en række af de nævn, vi har i dag, har særligt sagkyndige siddende som stemmeberettigede. Forslaget siger: de bør ud af det besluttede organ. Vi er enige om det. De skal være rådgivere, for det giver en mulighed for at trække netop de relevante sagkyndige ind fra sag til sag, hvad enten det nu er en læge, en psykolog, en socialmedarbejder, eller hvad det nu er.

Lovforslaget forudsætter, at man i tilfælde af stemmelighed i dette 4 mands kollegium lader formanden og dermed den professionelle islæt være udslaggivende, hans stemme skal gøre udslaget. Jeg har tidligere sagt, at vi principielt mener, at den helt læge bør være medlem ved siden af de professionelle, det vil sige principielt folk, der heller ikke har organisationsdannede meninger. Men vi mener også, at de helt læge ikke bør kunne overstemmes af de faste medlemmer. Jeg synes, vi i udvalget skal drøfte, på hvilken måde man eventuelt kan finde frem til en anden vægtfordeling, hvis der i øvrigt kan blive tilslutning til dette synspunkt. Man kunne jo tænke sig flere læge i hver sag, man kunne tænke sig, at antallet af professionelle går ned fra 2 til 1, eller man kunne tænke sig, at man forbliver ved det antal, som er foreslået, og så må de sørge for at blive enige, og kan de ikke det, må man henvise sagen til en af de andre afdelinger, en ny ret, som man gør det i visse domstolsager.

Inden jeg går over til det tredje hovedspørgsmål, vil jeg sige, at jeg også mener, man i udvalget må drøfte spørgsmålet om klagers eventuelle ret til personligt fremmøde eller eventuelt at kunne møde ved en

talsmand frem for dem, der skal træffe afgørelse om hans sag, og jeg synes også, vi skulle drøfte frister for styrelsens behandling eller i hvert fald en meddelelsespligt, altså klagerens ret til at få meddelelser inden en vis tid.

Men hovedspørgsmål 3 er: hvornår skal loven træde i kraft? Vi har bemærket os, at regeringen stiler mod ankestyrelsens oprettelse pr. 1. oktober i år. Vi har også bemærket os, at regeringen tvivler på, at det kan nås, for ellers ville man have sat datoen ind i lovforslaget med det samme.

Må jeg sige, at vi tvivler meget på, om det bør nås til 1. oktober. Vi har nemlig også bemærket, at socialreformkommissionen er gået ud fra, at den centrale ankeinstans oprettes samtidig med oprettelsen af de regionale eller amtslige nævn, der skal tage stødet af, og jeg forstår ikke ganske, at man på nuværende tidspunkt tør dimensionere en central ankestyrelse både kvantitativt og indholdsmæssigt uden at kende opgaverne noget nøjere. Arbejdsopgaverne og deres fordeling ved man nemlig, så vidt jeg kan se, absolut ikke nok om i dag. Og hvorfor ikke det? Jo, det er bl. a. af 3 grunde.

For det første ved vi ikke, før de amtslige nævn er oprettet, hvad de skal have som deres fastlagte opgaver, sådan at vi først til den tid kan skønne over, hvor mange sager amtsnævnene vil fange op endeligt.

Den anden grund er den, at vi ikke kender indholdet af den kommende service- og bistandslov, som vil komme til at omhandle og tage op i sig et stort antal af de følgelove, vi i dag beskæftiger os med. Sæt det nu bliver sådan, hvad jeg har en formodning om, at der i langt, langt flere sager bliver tale om skønsafgørelser. Også det gør, at det vil være umuligt eller næsten umuligt i dag at dimensionere den centrale styrelse, også fordi man ikke aner noget om, hvilke ankeopgaver der vil blive afledt af den service- og bistandslov, som vi venter på.

Endelig den tredje årsag: hvad med Københavns- og Frederiksbergproblemerne? Socialreformkommissionen anså det for nødvendigt at vente med at overføre socialministerens ankefunktioner til en social ankestyrelse, indtil problemerne omkring et ankenævn for København og Frederiksberg er taget op. Der er, så vidt jeg ved, ingen klaring på disse problemer. Hvordan er det

[Valbak.]

med dette område? Det drejer sig vel mindst om 20 pct. af alle de tilfælde, som kan tænkes at komme frem. Hvis det er, som jeg har opfattet det, hvad er der så tilbage af begrundelsen for at oprette ankestyrelsen, inden disse forudsætninger og disse forhold er afklaret?

Der kunne gives flere grunde end de tre til, at vi bør vente med at sætte ankestyrelsesloven i kraft, f. eks. de halve løsninger, som vi på en række områder må klare os igennem med, indtil de lokale og de regionale problemer er mere afklaret.

Til sidst skal jeg lige konkludere, hvad jeg har sagt. Vi vil medvirke til at gennemføre en lov om social ankestyrelse. Styrelsen bør også varetage de opgaver, som i dag varetages af ankenævnet for arbejdsløshedsforsikringen. De helhedsvurderende synspunkter bag styrelsens oprettelse må få konsekvenser for styrelsens bemanding med idéfolk. Vi ønsker principielt, at det læge element styrkes mest muligt, om det overhovedet er muligt, da ved en anden udvælgelse og endvidere ved større vægt ved stemmeafgivningen. Habilitetsreglerne vil vi have set nærmere på. Det gælder det enkelte punkt, som jeg tidligere har været inde på. Vi ønsker også at få set nærmere på klagers rettigheder over for styrelsen; det gælder spørgsmålet om retten til fremmøde, det gælder spørgsmålet om frister for behandling og retten til oplysning om sagens standpunkt. Vi tvivler på, at loven bør sættes i kraft med det samme. For det første på grund af de lige omtalte diskutabile punkter, som kræver en nøjere overvejelse, for det andet fordi det er umuligt at dimensionere styrelsen på grundlag af, hvad vi ved i dag eller rettere ikke ved. Der er spørgsmålet om service- og bistandslovens indhold, de regionale ankenævne som en forudsætning og de uafklarede københavnske og frederiksborgske forhold. Derfor er vi i hvert fald på forhånd tilbøjelige til at være enig med socialreformkommissionen i dens vurdering: ankestyrelsen oprettes, og loven sættes i kraft, men jeg tilføjer: tidligst samtidig med igangsættelse af de regionale ankenævne.

Med disse forbehold i øvrigt skal jeg tilsige de foreliggende lovforslag vor velvillige behandling i udvalget.

Kurt Brauer: Lovforslaget om den sociale ankestyrelse har jo nogle undtagelser indbygget i sig. Der er visse ting, som man i hvert tilfælde ikke fra starten vil have med under denne ankestyrelse. En af de ting, som socialistisk folkeparti vil stille sig meget skeptisk over for ikke omgående at inddrage, er klageregler som dem, der i dag findes for arbejdsformidling og arbejdsløshedsunderstøttelse. Det har ikke været muligt for mig at udfinde den logik, der står bag ved tanken om, at man, når man går ind for et enhedssystem, når man går ind for, at der skal være en uafhængighed i afgørelsen i klagesager på hele det sociale område, undtager netop arbejdsformidlings- og arbejdsløshedsunderstøttelsesklagerne. Jeg mener, at der snarest må træffes en afgørelse dér. Jeg er bekendt med, at man overvejer sagen, og jeg håber, at overvejelserne meget hurtigt vil føre til et resultat.

Med hensyn til den undtagelse, der er vedrørende børne- og ungdomsforsorgen, vil jeg vende tilbage til den.

Vi har tidligere haft lejlighed til her at tale om principper vedrørende anke, vi har talt om det i socialudvalget, og vi har talt om det her i folketings salen. Det princip, der er det overordnede for socialistisk folkeparti, er nærhedsprincippet, hvis jeg må bruge det ord, altså princippet om, at et ankesystem ikke laves for administrationens skyld, ikke laves til betjening af kommuner og amter og socialministerium, men som en service for borgeren. Det skal være borgernes eget ankesystem, og noget af det er måske sikret ved hjælp af det forslag, vi har på bordet, men det kan vel først udviklingen vise.

Under dette nærhedsprincip har vi opstillet for vort eget vedkommende nogle hovedpunkter, som i hvert tilfælde må opfyldes, før vi kan sige, at vi er tilfredse med et ankesystem. Vi siger, at ankesystemet skal være lettilgængeligt, enkelt opbygget, uafhængigt, sagkyndigt, åbent og opsøgende. Lettilgængeligheden er jo hurtigt overset med hensyn til lovforslaget; det får borgeren det ikke nemmere af. Borgeren kan principielt være revnende ligeglad med, hvordan vi har opbygget dette i statsapparatet og i kommunalapparatet, hvilke labyrinter vi har stillet op; fordi det, det drejer

[Kurt Brauer.]

sig om for ham, må være, at han ude lokalt, hvor han befinder sig, meget nemt og smertefrit kan komme i forbindelse med et menneske, der vil følge ham hele vejen igennem systemet, og når det bliver tilfældet, må det være uinteressant for borgeren, hvilke kringkroge han skal igennem, hvis vi påtager os at stille et menneske til rådighed for ham, der kan vejlede ham og så at sige lede ham ved hånden igennem hele ankesystemet.

Vi mener som sagt, at det vigtigste at beskæftige sig med ikke er den overordnede opbygning, den må være en følge af de principper, som skal gælde for borgeren derude, hvor borgeren befinder sig, og dér, hvor klagerne over vort sociale system og vor sociale forvaltning opstår. Det er det, der er det interessante.

Vi mener også, at der til princippet om lettilgængelighed må høre en betydeligt udvidet information om ankemuligheder, og det kan man først opnå den dag, hvor vi virkelig har fået den lokale placering af ankeinstitutionen. Vi holder fast ved uafhængigheden — det skal jeg vende tilbage til — men helt derude, hvor den enkelte sociale sag opstår, måske allerede første gang en borger henvender sig til det sociale system, skal det første, der sker, være, at han får stukket en fyldig pjece i hånden om, hvordan han bærer sig ad med at klage over den afgørelse, som nu måtte blive truffet senere i hans sag. Det bør være det allerførste, der sker, altså at en borger bliver informeret om, hvordan han bærer sig ad med at klage, og derfor må vi sørge for en betydelig udvidelse af informationen om ankemulighederne.

Hvorfor har vi i grunden aldrig rigtig beskæftiget os med information om sociale rettigheder herinde? Hvordan kan det være, at man i historisk tid har bevaret det som noget nær en hemmelighed, at der findes en sociallovgivning, og hvad denne sociale lovgivning indeholder? Ja, det har man selvfølgelig, fordi en virkelig effektiv information koster penge, og den koster mange penge. Hvilke milliardbeløb kunne det ikke blive til, hvis disse i og for sig skikkelige og pæne love, som vi har flikket sammen herinde, virkelig fik udfyldt deres rammer? Det ville blive store summer, vi skulle af med, hvis borgerne opdagede, hvilke rettigheder de har, og derfor måske har man været lidt til-

bageholdende. Hvis ikke der kommer nogle ganske bestemte regler ind om informationen til den enkelte borger om det ankesystem, som vi nu skal til at bygge op, er jeg bange for, at socialistisk folkeparti bliver en lidt vrangvillig udvalgspartner.

Det næste punkt, jeg nævnedes før, var, at dette ankesystem skulle være enkelt opbygget, og hvad angår dette lovforslag, er det vel så enkelt, som et sådant kan være. Jeg sagde, at de undtagelser, der er nævnt, altså også den vedrørende revalideringen, er undtagelser, som vi i og for sig synes at der er argumenteret overbevisende for i lovforslagets bemærkninger. Vi har derfor ikke noget at tilføje lige præcis til dette lovforslag, men venter selvfølgelig spændt på den videre udvikling med hensyn til, hvor enkelt dette ankesystems opbygning bliver. Men der er altså noget positivt ved det, og det skal såmænd også nok, alene som det hele ligger her uden de betingelser, som jeg nævnte før om lettilgængeligheden, vise sig at være en hjælp for den enkelte borger, at det trods alt er blevet så overskueligt, som det fremgår af lovforslaget om den sociale ankestyrelse. Det skal nok hjælpe lidt, men det er kun et meget beskedent skridt på vejen.

Det skal være uafhængigt. Vi må sige, at for så vidt angår dette lovforslag, for så vidt angår denne beskedne del af det, der hedder ankeproblematikken, kan vi godt godkende, at der er tale om en uafhængighed. Vi kan næppe forestille os ret mange andre måder at bygge et ankesystem op på end lige netop denne. Det er i hvert fald svært på stående fod at finde på ændringer, der kunne sikre og styrke den uafhængighed, som er bygget ind i lovforslaget, og vi vil da gerne sige tak for, at man har skåret så kraftigt igennem ved udformningen af lovforslaget, at der nu bliver tale om en virkelig uafhængighed.

Jeg håber, at fru Nathalie Linds tanker om en ændring af navnet måske kunne føre til, at man fandt et, der bedre kom til at svare til det faktiske indhold af lovforslaget, for det er rigtigt, som fru Nathalie Lind sagde, at man med ordet styrelse måske forbinder noget af et ministerium afhængigt. Sådan bruger vi vist ordet styrelse på en række andre områder, og det kunne måske være tilrådeligt at forlade ordet ankestyrelse og finde på et bedre ord. Jeg bryder mig ikke meget om ordet ankeret, fordi det, som

[Kurt Brauer.]

det også er bemærket i lovforslaget, ville give association til det almindelige retssikkerhedssystem, og det er jo slet ikke noget sådant, der er tale om, medmindre man da ville ende med at lade den forretningsorden, som skal udformes, indeholde bestemmelser om, at der faktisk skulle foregå noget, der ligner en retshandling, hvor den part, der klages over, har ret til at have sin talsmand til stede, og den klagende part har ret til at have sin talsmand til stede, og disse kunne så over for panelet af, man kunne kalde dem dommere, ankechefer m.v., fremføre deres synspunkter. Hvis det skulle gå hen og blive forretningsordenens bestemmelser, ville jeg kunne godkende ordet ankeret, men mon ikke fantasien vil gøre det muligt at finde et ord, der dækker?

Så sagde jeg, at et sådant ankeorgan, et sådant ankeinstitut, som vi nu er i færd med at opbygge, skal være sagkyndigt. Jeg bemærkede mig, at socialdemokratiets ordfører kom lidt ind på den tanke, at det, der skal behandles i denne ret, er skønssager. Sagt med lidt andre ord, som jeg nødig vil lægge socialdemokratiets ordfører i munden, men som så kan blive mine egne, så er der med en sådan formulering åbnet mulighed for, at det, der skal ske i denne ankestyrelse, faktisk bliver en slags nådesakt. Her har vi den sidste appel om nåde fra den socialt ramte, som har klaget sig vej op igennem systemet, fordi han finder, at der er foretaget et forkert skøn inden for de rammer, som loven nødvendigvis må stille op. Denne nådesakt bryder jeg mig ikke rigtig om. Hvis der skal være tale om en virkelig fordel ved oprettelsen af en sådan ankestyrelse, så må vi, og det vil jeg vende tilbage til, sørge for, at de afgørelser, der bliver truffet dér, bliver præcedensdannende omgående for hele socialektoren herhjemme, så skal vi bruge de afgørelser, der bliver truffet, til at sørge for en ensartethed i behandlingen af borgerne over hele landet. Så skal borgerne som den klagende part med afgørelsen i hånden kunne henvende sig til ankesystemet og, som jeg tror fru Nathalie Lind nævnte det, pege på, at han mener, at han har en sag, der ligner den, der nu er truffet afgørelse om, og det skal kunne medføre for den pågældende borger, at der så også bliver

skønnet ligesom i den sag, som ankestyrelsen just måtte have afgjort.

Det andet problem, jeg vil nævne, har forbindelse med disse folkevalgte specialister, som skal være med til at træffe disse afgørelser, altså disse beskikkede lægmænd, som hr. Valbak kalder dem. Også jeg mener, at der er tale om et ganske alvorligt problem, som vi må overveje meget grundigt i udvalget. Vi har ikke i socialistisk folkeparti afsluttet vores drøftelser om dette problem, men jeg mener, at en eventuel ankesag, en eventuel social ansøgning, er hele vejen igennem systemet blevet præsenteret for de egentlige specialister i skøn inden for lovgivningsrammerne, nemlig de steder, hvor der befinder sig folkevalgte politikere. I socialudvalgene og mange andre steder har vi det folkevalgte element placeret; det folkelige element er efter min opfattelse meget vel placeret i det sociale system. Jeg må sige, at når vi så når frem til den allersidste afgørelse af en sag, så kan jeg ikke rigtig få øje på længere, hvad det såkaldte folkevalgte eller folkelige element har at skaffe med disse afgørelser. Dette er altså min personlige mening, for som jeg sagde, har socialistisk folkeparti ikke færdiggjort sine drøftelser. Jeg kan ikke helt få øje på det såkaldte folkevalgte eller folkelige elements berettigelse i denne sammenhæng.

Med det samme gør man jo også en undtagelse selv. Efter min opfattelse er der en indbygget logisk brist i selve lovforslaget, for i bemærkningerne til lovforslaget står der:

„I ankestyrelsens forretningsorden påtænkes der derfor optaget bestemmelser, der sikrer, at de ovennævnte sager behandles i én afdeling, således at denne får det fornødne kendskab til disse sager. Dette kendskab tilvejebringes, ved at der til denne afdeling for en periode knyttes faste ankechefer og faste beskikkede medlemmer, ved at de beskikkede medlemmer udpeges af styrelseschefen blandt de af kredsen af beskikkede, der må antages at have de bedste forudsætninger for behandlingen af børne- og ungdomsforsorgsager, . . .“

Man har altså undtaget børne- og ungdomsforsorgens område, fordi de udpegede specialister i folkelighed — om jeg må kalde

[Kurt Brauer.]

dem sådan — som ellers bruges, skal, når det drejer sig om dette område, også være specialister i børne- og ungdomsforsorgsområdet. De skal altså ikke bare repræsentere folkets retsbevidsthed, men netop være specialister. Hvis dette er sandheden, vil jeg mene, at ministeren har forskellige muligheder. F. eks. kan ministeren fjerne dette rotationsprincip, som er nævnt tidligere i lovforslaget, fordi alle områder, inden for hvilke der overhovedet kan ankes ifølge dette lovforslag, vil påstå, at de også må kunne forlange, at der skal være specialister i folkelighed på deres ganske særlige område. Vi har invalidepensionssager, vi har folkepensions-sager, som er overordentlig komplicerede, førtidspensionssager, og de berørte organisationer vil med rimelighed kunne komme og sige, at når det i børne- og ungdomsforsorgens sager er rimeligt, at det skal være specialister i folkelighed vedrørende børne- og ungdomsforsorg, der skal sidde der, må vi folkepensionister også kunne forlange, at det skal være specialister i folkelighed vedrørende folkepension, der skal have lejlighed til at sidde hos som lægmænd.

Ministerens har efter min opfattelse disse tre muligheder: hun kan fjerne rotationen, ministeren kan som sin anden mulighed lade børne- og ungdomsforsorgsafdelingen forsvinde ud, sådan som den er beskrevet her, og sige, at den må rotere med, for det, vi har behov for, er simpelt hen, at folkets retsbevidsthed i bred almindelighed bliver repræsenteret. Så må børne- og ungdomsforsorgsafdelingen nedlægges som en fast afdeling, og så må lægdommerne og de faste medlemmer rotere med blandt alle de øvrige. Endelig har ministeren så den tredje mulighed, at hun kan sige, at lægmændene ikke har noget her at skaffe, fordi det faktisk er specialister, der skal til på alle de områder, hvor det er muligt at anke inden for denne lovgivnings rammer. Så må dette folkevalgte element, dette folkelige element, helt fjernes fra loven, og så må vi betragte folkettinget som det folkevalgte element, der

ved hjælp af offentliggørelsen af de gennemførte sager skal kontrollere, hvordan niveauet nu ligger, om denne ankestyrelse skønner, som vi vil have det. Hvis ikke den skønner, som vi vil have det, må vi herindefra lave lovene om, således at ankestyrelsen bliver nødt til at skønne, sådan som vi socialpolitikere herinde vil have det, og sådan som folkettinget vil have det. Vi har altså atter en folkelig kontrol. Oven i købet rigets ypperste forsamling står her til rådighed som den rimelige og rigtige kontrolinstans.

Jeg nævner disse muligheder for at gøre opmærksom på, at vi får et problem her under udvalgsarbejdet. Jeg venter ikke, at ministeren skal svare mig endeligt her og nu, men der må være mulighed for senere at lade disse ting blomstre og dukke op.

Så vil jeg bare lige til slut spørge, om der kan tænkes at være en konflikt mellem det uafhængighedskrav, det upartiskhedskrav, som stilles i § 7, og det forhold, at det bliver ganske bestemte organisationer, der udpeger lægmændene. Vil det sige, at til afgørelse af en folkepensionistsag er en, der er udpeget af folkepensionistforeningernes og invalideorganisationernes kontaktudvalg, inhabil? Vedkommende må vist siges nærmest at have påtaget sig netop at tale de pågældendes sag, så dér må han altså være inhabil, og det samme må vel gælde visse af de andre organisationer.

Jeg har nævnt også, at et ankesystem skal være åbent, og dermed mener jeg naturligvis den offentliggørelse, som allerede er sikret i det lovforslag, vi har liggende på bordet her. Jeg vil blot pege på, at vi kan tænke os at prøve at udvide med et forsøg på at sætte magt bag ved disse afgørelser. Jeg er ikke sikker på, at det vil være tilfredsstillende for folkettinget at afvente, at en kendelse afsagt af ankestyrelsen sådan langsomt skal brede sig ud til kommunerne, at det langsomt skal gå op for kommunerne, at nu ligger niveauet et andet sted, end det lå før. Jeg kunne godt tænke mig, at der blev lagt lidt magt i hænderne på socialministeriet til også at gennemtvinge, at afgø-

[Kurt Brauer.]

relser af denne art, som ankestyrelsen fremtidig måtte træffe, virkelig også blev til en realitet derude, hvor folk befinder sig.

Og jeg når så til mit sidste punkt, hvor jeg sagde, at et ankesystem skal være opsøgende, før det skal have vores interesse. En hvilken som helst kasserer i en hvilken som helst mindre forening er vant til, at der foretages uanmeldt kasseeftersyn hos ham, og kassereren betragter det ikke som en mistillids erklæring, han betragter det som en sikkerhedsforanstaltning, han er glad for på den måde over for sine vælgere at kunne bevise, at han er parat til den slags ting. Han betragter det som en støtte i sit arbejde.

Men dér, hvor det drejer sig om administration af mennesker, hvis jeg må bruge det ord, har man ingen uanmeldte kasseeftersyn, der kommer ikke nogen fra oven og dykker ned i selve arkivmappen og prøver at finde fejl. Ude hos kommunerne, hvor man i dag sidder og foretager administrationen, er der ikke nogen, der kommer og opsøger mulige klageemner. Vi må meget ønske, at noget sådant kunne blive indført, at vi kommer ud på lokalplanet.

Vi er altså meget lidt interesseret i denne lovgivning i virkeligheden, men når den er her, må vi selvfølgelig sørge for, at den bliver så rationel som muligt, og at den kan komme til at yde borgere den bedst tænkelige service. Det er først og fremmest sådanne tanker, der vil lede SFs vej igennem udvalgsarbejdet, men det er for tidligt for mig endnu at tale om ikrafttrædelsesdato, det er for tidligt for mig endnu at sige noget om, hvordan socialistisk folkepartis stilling vil blive til syvende og sidst.

Socialministeren (Eva Gredal): Jeg vil gerne takke for den næsten enstemmige tilslutning til disse lovforslag.

Til hr. Hjortnæs vil jeg sige, at det er ikke muligt at komme i dag med et fuldt færdigt forslag til ankeinstanser på amtsplan, og hr. Valbak har redegjort for — det skal jeg ikke gentage — hvilke ting der gør, at vi ikke kan være færdige endnu.

Det blev også nævnt under hr. Hjortnæs' indlæg, at der ville komme alt for mange sager, og at det var for lille en bestand af mennesker, der skulle arbejde med dem. Nu

vil jeg gerne — også til fru Lis Møller — sige, at en lang række af sagerne er jo af en sådan størrelsesorden, at den arbejdsindsats, der skal sættes ind, ikke er særlig stor, mange af sagerne kræver ikke det store arbejde. Men det er klart, at det er et skøn, hvor mange sager der vil komme til denne ankestyrelse, og vi skulle meget nødig ind på, at der bliver en alt for stor ophobning af sager og en for lang ventetid; det er noget, vi absolut stiler imod ikke må ske. Og så må vi altså, når vi har set, hvordan det går, tage sagen op på ny.

Hr. Hjortnæs sagde med hensyn til § 27 i folkepensionsloven, at den er for restriktiv, og jeg vil da gerne være med til at se på sagen og drøfte i udvalget, om den kan ændres.

Til fru Lis Møller kan jeg sige, at jeg er helt enig i, at vi meget hurtigt skal træffe bestemmelse om amternes placering i hele det sociale system, og vi arbejder også for øjeblikket meget kraftigt med denne sag i socialreformkommissionen og også i ministeriet.

Man var inde på ikrafttrædelsestidspunktet, som man helst så blev 1. oktober 1972. Det havde jeg også meget gerne set, men det ser ud til, at vi må udskyde det til 1. april 1973. Lokalespørgsmålet gør, at vi ikke kan få samlet disse mennesker på ét sted før omkring 1. april 1973, og vi når alligevel så langt frem, at vi er blevet lidt bange for, at man forcerer igangsættelsen ved at starte den 1. oktober, således at vi får en uheldig start, og jeg er enig med dem af ordførerne, der nævnte, at det skulle vi meget nødig have, så derfor bliver ikrafttrædelsestidspunktet nok mere rimeligt den 1. april 1973.

Fru Nathalie Lind nævnte, at det burde have heddet „ankeret“ og ikke „ankestyrelse“. Det er jeg for så vidt enig i. Jeg ville også gerne have kaldt det „den sociale ankeret“, idet jeg mener, at befolkningen har bedre forståelse for en ankeret i denne sag. Men det ligger sådan, at for ikke at blande dette sammen med det almindelige retsvæsen har det ikke været muligt at bruge dette ord, og derfor har vi brugt ordet „styrelse“, et ord, som i øvrigt bruges inden for socialministeriets virksomhed. Vi har en socialstyrelse, vi har i det nye dagpengeforslag foreslået en sikringsstyrelse, og så vil vi bruge den

[Kurt Brauer.]

samme terminologi her og kalde det ankestyrelse. Det er selvfølgelig noget, vi fortsat kan diskutere i udvalget, men det er svært at finde et ord, som dækker det hele, ganske særlig når vi ikke må bruge ordet „ret“ på grund af nogle juridiske komplikationer.

Der blev af mange af ordførerne rejst en række spørgsmål, som ordførerne selv sagde vi måtte drøfte i udvalget. Mange af tingene er meget tekniske, og jeg er enig i, at en lang række af dem skal vi tage op og se på i udvalget. Men jeg kan sige til fru Nathalie Lind, at der stadig væk er overvejelser med hensyn til, om en sag skal kunne forelægges ankestyrelsen eller ej, det er der ikke taget endelig stilling til.

Jeg vil også godt være med til at overveje, om en ankestyrelse som et uafhængigt organ kan tage sig af såvel sociale som sundhedsmæssige forhold. Jeg siger med vilje overveje, for jeg kan ikke på stående fod tage stilling til det, men jeg synes, der er nogle ting i det, som er tiltalende.

Med hensyn til hr. Valbaks spørgsmål, om sager vedrørende arbejdsløshedsforsikringen skal ind under ankestyrelsen, vil jeg sige, at det er ikke i socialreformkommissionen blevet inkorporeret i dette område, og mit svar på det her skal være, at jeg mener ikke, det skal med under den sociale ankestyrelse.

Så rejste hr. Valbak spørgsmålet om habilitet med henblik på, om de offentligt ansatte m. fl. ikke kunne være med. Nu blev der ganske vist fremdraget et eksempel med en marketenderibestyrelse, og det kan selvfølgelig diskuteres, men i al almindelighed repræsenterer offentligt ansatte sagkyndige, og ud fra den synsvinkel er det meningen, at de ikke skal kunne tages med i kredsen.

Jeg tror, jeg til dels har svaret på spørgsmålet om ikrafttrædelsesdatoen, idet jeg har sagt, at jeg tror, det bliver 1. april 1973, men jeg er helt uenig med hr. Valbak i, at vi skal vente, til vi også har fået oprettet ankeinstanser på amtsplanet, og her henviste hr. Valbak til spørgsmålet om hovedstaden. Det kan jo trække ud med en hovedstadsordning, og jeg mener, at retssikkerheden for befolkningen kræver, at vi nu snarest muligt får gennemført en lovgivning om en ankestyrelse.

Til hr. Kurt Brauer vil jeg sige, at jeg er ikke helt enig i, at dette lovforslag ikke er

let tilgængeligt for befolkningen. Det må være uhyre meget lettere i én lov at kunne se, hvor man kan anke til.

For øjeblikket kører vi jo rundt med 20 forskellige ankeadgange, så det bliver altså centraliseret noget og derfor lettere for befolkningen som helhed at finde rundt i.

Derimod kan vi være helt enige om, at vi skal have en betydelig bedre orientering om ankemulighederne og i det hele taget om mulighederne inden for det sociale område, og det er noget, som jeg vil arbejde meget kraftigt med.

Spørgsmålet om navnet har jeg redegjort for.

Det blev nævnt, at for så vidt angår landsnævnet for børne- og ungdomsforsorg, fandt man det ikke rimeligt, at de blev taget ud af rotationsordningen. Dertil vil jeg sige, at det kun er i en overgangsperiode, det sker, og jeg mener ikke, at der deraf vil følge krav om, at der også på alle mulige andre områder skal være specielt sagkyndige. Det er en overgangsordning, som jeg håber ikke bliver af særlig lang varighed.

Derimod synes jeg, at det med hensyn til spørgsmålet om det folkevalgte elements plads i denne sag er meget væsentligt at få fastslået, at de er med, når der skal træffes afgørelser. Specialisterne og de sagkyndige skal lægge sagerne op til afgørelse i ankestyrelsen, men vi må have det folkevalgte element med, når afgørelserne endeligt skal træffes.

Jeg forstod måske ikke rigtig hr. Kurt Brauers spørgsmål, men det lød for mig, som om det sidste sted, der kunne træffes afgørelse i en social klagesag, var den sociale ankestyrelse. Det er ikke rigtigt. Den kan gå videre til domstolene, men måske har jeg misforstået spørgsmålet.

Det blev også nævnt, at folketinget skulle være den rette instans i den sidste ende. Dertil vil jeg gerne sige, at vi laver jo lovene, og så ville det være urimeligt, at vi også skulle sidde og træffe den endelige afgørelse. Det må være en uvildig instans, der gør det.

Der skulle være fuld rotation, bortset lige fra spørgsmålet om landsnævnet for børne- og ungdomsforsorg i denne overgangsperiode, og jeg mener ikke, der er nogen, der skulle være inhabil i nogen sager. Der skulle være fuld rotation for alle.

Hjortnæs: Hr. Kurt Brauers indlæg her i dag overraskede mig meget. Hvorfor kan hr. Kurt Brauer ikke lide ordet ret? Det er jo netop en ret, hr. Kurt Brauer vil have. Hvorfor egentlig ikke tage den fulde konsekvens af indstillingen og foreslå anken henlagt til domstolene? Hr. Kurt Brauer fandt med sædvanlig omhu et nedladende ord om det konkrete skøn, en nådesakt kaldte hr. Kurt Brauer det. Og hr. Kurt Brauer torpederede hermed det folkelige element. Jeg vil gerne sige til hr. Kurt Brauer, at når det drejer sig om sociale sager, og når det drejer sig om social lovgivning, så kan man ikke afgøre sagerne på grundlag af objektive kriterier. Det er en kendsgerning, at hele det sociale apparat i dag, også ankeinstanser, er fyldt med sagkyndige, og det viser sig jo, at disse sagkyndige ikke på grundlag af en vurdering af de objektive kriterier i lovgivningen kan afsige kendelser, som kan virke særlig vejledende for de sociale myndigheder. Derfor finder jeg, at hr. Kurt Brauers hele tankegang bag dette her er direkte i strid med den erfaring, man må indhøste, når man prøver at anlægge en vurdering af de afgørelser, der er truffet inden for de eksisterende sociale ankemyndigheder.

Fru Nathalie Lind var inde på problematikken om udlægning af motorsager til revalideringscentre, og hertil skal jeg kun tillade mig at sige, at på nuværende tidspunkt vil det være praktisk umuligt for centrene at løse denne opgave. Hvis der skulle være tanker i så henseende under overvejelse, bør man i hvert fald kombinere dem med mulighederne for at få revalideringscentre til at fungere og virke bedre, end de gør i dag, og det vil sige, at man dels tager personalesituationen, dels tager stoppet for normeringerne op til overvejelse.

Valbak: Nu skal jeg ikke blande mig unødigt i hr. Hjortnæs' og hr. Kurt Brauers diskussion, skønt det kan godt være, at man i denne sag taler lidt forbi hinanden. Jeg kunne meget vel forestille mig, at den lovgivning, vi får om service og bistand, bredt formuleret vil komme til at bygge på, skal vi sige et grundlæggende sikkerhedsnet bygget på retsprincipper, men oven på det ydelse efter skøn, som giver forskellig ydelse for at nå det samme resultat i de ifølge sagens natur meget forskellige tilfælde. Det er

netop en af grundene til, at man, synes jeg, må have med, hvad dette lovforslag kommer til mere detaljeret at indeholde, for at vi kan dimensionere, hvad der skal ligge ude i det regionale for at få en tilstrækkeligt udstyret ankeinstans dér og i næste omgang bestemme dimensioneringen på det centrale plan. Det var et af de punkter, jeg satte ind på for at argumentere for, at vi ikke pr. 1. oktober allerede, som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, sætter den nye styrelse i søen. Man vil derfor kunne forstå, at jeg må erklære mig helt godt tilfreds med ministerens oplysning her for et øjeblik siden om, at man nu har udsat ikrafttrædelsen af loven om ankestyrelsen til 1. april 1973. Vi får på den måde tildelt tid til også at diskutere, hvordan det kommer til at ligge med den kommende bistandslov, hvordan det bliver med de kommende amtslige nævn, og hvornår, navnlig hvornår. Det kunne jo være, at vi i diskussionerne nåede frem til at få paritet med hensyn til indførelsen. Jeg er ikke enig med ministeren om, at forholdene i København og på Frederiksberg skal forstyrre denne tankegang.

Jeg kunne selvfølgelig foreslå ministeren, at man fra regeringsside accepterede det forslag til en midlertidig hovedstadsordning, vi har fremsat. Gør man det, har man altså en organisation, inden for hvis ramme man også kan bygge en sådan ankefrengangs-måde op. Men selv om det ikke skulle være tilfældet, står det sådan for mig, at det i hvert fald rent teknisk vil være nemt at løse dette ankespørgsmål i København og Frederiksberg isoleret fra den store byld, der hedder en kommende hovedstadsordning.

Da vi får tid til at drøfte disse sager, sådan som det nu er meddelt, skal jeg ikke fritte ministeren yderligere med hensyn til de enkelte spørgsmål, som jeg stillede. Jeg fik svar på dette med arbejdsløshedsforsikringen og må hertil sige, at jeg beklager svaret, og derfor må vi naturligvis snakke videre om det i udvalget.

Kurt Brauer: Jeg vil nok holde med hr. Valbak i, at der er risiko for, at vi er ved at tale forbi hinanden her. Jeg skal komme med nogle få ord for at søge en opklaring.

Det er muligt, at fejlen er min, fordi jeg ikke har udtalt mig klart nok. Når jeg taler

[Kurt Brauer.]

om, at ordet „ankestyrelse“ efter min opfattelse ikke er så godt, og at der bør sættes et spørgsmålstegn ved anvendelsen af dette ord, er det, som fru Nathalie Lind har forklaret tidligere, fordi ordet „styrelse“ giver en association til et organ, der er placeret under et ministerium, således at det videre forløb i en sags gang er via dette ministerium. Der er faktisk ikke her tale om noget sådant, og derfor synes jeg, ordet er dårligt valgt.

Så vender jeg mig til de andre muligheder, der måtte eksistere. Fru Nathalie Lind nævnte to, ankeret eller ankeråd. Med hensyn til ordet „ankeret“ ser jeg ikke af lovforslaget, som det ligger på bordet nu, at der vil blive tale om noget, der særlig præcist minder om en egentlig retshandling. Derfor vil det ord måske også komme til at give gale associationer. Men jeg åbnede for, at man kunne sørge for, at det fik karakter af en egentlig retshandling derved, at den klagende part fik stillet en talsmand og den anklagede part en repræsentant til rådighed, som så hver for sig over for panelet af folk fra ankestyrelsen kunne tale de pågældendes sag. Hvis vi kunne give det, der nu kaldes ankestyrelsen, et sådant faktisk indhold, f. eks. ved hjælp af dens forretningsorden, ville jeg mene, at ordet „ankeret“ var et godt ord. Hvis det blot skal være 4 mennesker, der sætter sig sammen — måske med styrelschefen siddende hos, hvis det er en principalsag — er der ikke tale om nogen egentlig retshandling. Så er der kun tale om, som jeg siger, at en 4-5 mand sætter sig sammen og afgør en sag, og så synes jeg, at ordet er forkert anvendt. Dette blot, for at man kan have helt klart, hvad jeg mener.

Desuden sagde jeg om det folkevalgte element, at der efter min opfattelse var tre muligheder til rådighed for ministeren: hun kunne lade foretage rotation over hele spektret, inden for hele styrelsen, og lade være med at undtage nogen. Ministeren kunne også beslutte sig for overhovedet ikke at have rotation, f. eks. med den motivering, at det i virkeligheden kræver specialkendskab også hos lægmænd inden for de enkelte områder. Eller ministeren kunne bestemme sig til at gå med til at fjerne lægmandsinstituttet totalt. Jeg understregede, at ingen af disse ting havde socialistisk folkeparti lagt

sig fast på. Det mener jeg blev understreget temmelig klart, så jeg kan ikke forstå, hvordan misforståelsen kan være opstået. Min egen sympati er måske skinnet igennem ved hjælp af min stemmeføring heroppefra, men den kan man jo ikke læse af fortrykket.

Nu har ministeren meddelt, at ministeren har valgt, at der skal være rotation over det hele, for undtagelsen for børne- og ungdomsforsorgen er jo kun til stede i en overgangsperiode. Jeg kunne nu godt alligevel — og jeg understreger atter, at dette er helt for egen regning og altså ikke for socialistiske folkepartis regning, for vores demokratiske maskine har ikke virket på dette spørgsmål endnu, og derfor har vi ikke truffet nogen beslutning endnu — tænke mig at stille yderligere et spørgsmål om denne sag: hvem er den sikreste person for en klagende? Hvem er det, som den klagende part har mest fornøjelse af? Er det den, der repræsenterer, skal vi sige folkets retsbevidsthed, som altså er læg og ikke ved noget specielt om det emne, eller er det den person, som vi har ofret uddannelsesmidler på og for i hundredtusindvis af kroner har forsøgt at uddanne til specielt at vide, hvad der gør sig gældende for hvert enkelt socialt tilfælde? Hvem er det bedst for den klagende part at blive repræsenteret af? Hvem vil man helst have skal afsige den endelige dom i denne sag? Det spørgsmål vil jeg gerne stille. Jeg mener ikke, at det kan afklares med nogle blomstrende vendinger om det gode i, at folkets retsbevidsthed bliver repræsenteret. Jeg vil prøve at se dette fra klientens side. Hvor har klienten sin største fornøjelse? Hvor har han sin største gevinst?

Og så blot til slut: når jeg har talt om folketetinget som den sidste instans, mener jeg, at vi herinde omhyggeligt må følge offentliggørelsen af de afgørelser, der er truffet. Derved vil vi kunne danne os et mønster af, hvor det sociale niveau faktisk ligger her i landet, og deraf må vi så drage vores konklusioner. Folketinget, som jo ifølge grundloven er rigets øverste myndighed, bliver til syvende og sidst på den måde den sidste instans, den instans, der griber ind, hvis vi opdager, at en lov er udformet sådan, at ankestyrelsen, eller hvad det måtte komme til at hedde, kun kan afgøre en sag på én måde, at loven altså er kommet til at virke som et loft, som vi ikke vil finde os i er hvor

[Kurt Brauer.]

det er i øjeblikket. Så bliver vi den sidste instans, der kontrollerende griber ind simpelt hen ved at foretage en lovændring. Det var dét, jeg mente med det, ikke at vi skulle behandle hr. Pedersens og hr. Hansens og hr. Brauers klagesager her fra denne talerstol.

(Kort bemærkning).

Hjortnæs: Jeg er glad for, at socialistisk folkeparti er bevægeligt i denne sag. Det, det så har interesse at gøre en bemærkning til, er de principielle synspunkter om, hvilke kriterier man skal lægge til grund for afgørelsen. Her undrer det mig, at hr. Kurt Brauer stadig væk lægger så afgørende vægt på de objektive kriterier og mener, at man kan afgøre sociale sager på grundlag af objektive kriterier. Det, der er karakteristisk for det folkevalgte elements deltagelse i sagens afgørelse, er jo netop, at det folkevalgte element kan gøre opmærksom på de behovsprincipper, som man i den sociale forvaltning forsøger at indarbejde og ønsker at få indarbejdet også i lovgivningen. Når man i dag afgør sager på sagkyndigt grundlag, viser det sig netop ofte, at man gør opmærksom på, at vel kan man godt se behovet i den konkrete sag, men de objektive kendsgerninger i lovgivningen og i de administrative regler, som er udarbejdet, er nu engang sådan, at man ikke kan tage hensyn til det konkrete behov, men må afgøre sagen efter de faste og klare principper. Det er det, vi skal væk fra, og det er det, det folkevalgte element skal garantere at vi kommer væk fra.

(Kort bemærkning).

Kurt Brauer: Nej, nu må det vist holde op. Jeg kan ikke se andet, end at jeg har stillet et spørgsmål, som også går på, hvad der er skønmæssige afgørelser, og hvad der er afgørelser på objektive kriterier. Jeg har stillet det spørgsmål til hr. Hjortnæs og andre, som denne sag måtte interessere: når disse skøn skal foretages, når disse ikke-objektive afgørelser skal foretages, er det så bedst at få sin sag afgjort af f. eks. en veluddannet socialrådgiver, en specialist inden for et ganske bestemt område, som vi har ofret i tusindvis af kroner på at få uddannet til

netop at kende hele baggrunden for en persons eventuelle klage, eller er det bedst at få den afgjort hos et eller andet lægmandsinstitut? Det er det spørgsmål, jeg rejser. Det vil jeg gerne prøve at få undersøgt under udvalgsarbejdet, og jeg har ikke lagt mig fast på nogen af delene.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Hanne Budtz): Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om ændring af lov om afgift for ekspedition af udstyknings-sager.

Valgt blev: *Buchart Petersen, Erik Andersen (Sdrj. amt), Poul Dalsager, Falk Hansen, Risgaard Knudsen, Evald Kristensen, Erik Worm, Maigaard, Henning Philipsen, Lowzow, Burgdorf, Niels Ravn, Søren Jensen (Hasseris), Brøndlund Nielsen, Kristen Østergaard, Gunnar Jensen og Gerda Tosti Nielsen.*

Den sidste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til toldlov.

Valgt blev: *Poul Nielson, Erik Andersen (Sdrj. amt), Risgaard Knudsen, Inge Fischer Møller, Lone Nielsen, Buchart Petersen, Birte Weiss, Henning Philipsen, Maigaard, Hans Kjær, Mads Eg Damgaard, Knud Thomsen, Jens Peter Jensen, A. Chr. Andersen, Lenhart Larson, Dagmar Andreasen og Skovmand.*

Anden næstformand (Hanne Budtz): Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 15. marts, kl. 13 med følgende dagsorden:

[Anden næstformand.]

- 1) *Fremsettelse af lovforslag.*
- 2) *Spørgsmål til ministrene.*
- 3) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om ændring af lov om revision af lov om embedslægevæsenets ordning.
- 4) *Første behandling af:*
Forslag til lov om egnsudvikling.
- 5) *Første behandling af:*
Forslag til folketingsbeslutning vedrørende den regionale befolknings- og erhvervsudvikling [af Holger Hansen m. fl.].
- 6) *Første behandling af:*
Forslag til folketingsbeslutning om lokaliseringserådgivning [af Holger Hansen m. fl.].
- 7) *Forespørgsel til boligministeren af Svend Høugaard m. fl.*

Mødet hævet kl. 15.11.

68. møde.

Onsdag den 15. marts kl. 13.

Tredje næstformand (From): I skrivelse af 10. marts meddeler ministeren for europæiske markedsanliggender, at han ønsker mundtligt at fremsætte:

Forslag til lov om Danmarks tiltrædelse af De europæiske Fællesskaber.

Medlemmer af folketinget Poul Dam, Morten Lange, Gert Petersen, Henning Philip- sen og Ømann har meddelt mig, at de ønsker mundtligt at fremsætte:

Forslag til lov om statsrepræsentation i pengeinstitutternes ledende organer

og
forslag til lov om offentlig styring af kapitalmarkedet.

Medlemmer af folketinget Maigaard, Morten Lange, Arne Larsen, Henning Philipsen og Gert Petersen har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om byplaner.

I skrivelse af dags dato meddeler social- ministeren, at hun ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel,

forslag til lov om ændring af lov om forsikring mod følger af ulykkestilfælde. (Ophævelse af regler om dagpenge m. m.),

forslag til lov om ændring af lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m. fl. (Ophævelse af regler om dagpenge m. m.),

forslag til lov om ændring af lov om børnetilskud og andre familieydelse. (Barseldagpenge.

forslag til lov om ændring af lov om folkepension. (Kommunens adgang til at rejse sag om tilkendelse af pension),

forslag til lov om ændring af lov om invalidepension m. v. (Kommunens adgang til at rejse sag om tilkendelse af pension)

og
forslag til lov om ændring af lov om pension og hjælp til enker m. fl. (Kommunens adgang til at rejse sag om tilkendelse af pension).

Medlemmer af folketinget Gert Petersen, Kurt Brauer, Arne Larsen, Morten Lange og Maigaard har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om skridt til normalisering af forholdet til DDR.

Medlemmer af folketinget Guldborg, A. Chr. Andersen, Nyboe Andersen, Henry Christensen, Christophersen, Enggaard, Poul Hartling og Johan Philipsen har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om en huslejeudligning uden generel husleje forhøjelse.

Medlemmer af folketinget K. Helveg Peter-